

Kvalitetsredovisning för verksamhetsåret 2022/2023

**WILHELM
HAGLUNDS
GYMNASIUM**

Rektors förord

Detta är Wilhelm Haglund gymnasiums (WHG:s) trettonde kvalitetsredovisning och beskriver utvecklingen på WHG under läsåret 2022/2023. Huvudsyftet med kvalitetsredovisningen är att:

- Ge en övergripande bild och bedömning av kvaliteten och måluppfyllelsen i verksamheten.
- Ta upp särskilda insatser som har genomförts för att förbättra verksamheten.
- Användas som underlag för dialog om förbättringsbehov, planering och fördelning av uppdrag och ansvar.
- Vara ett aktuellt och levande dokument för olika intressenter.

Den skriftliga kvalitetsredovisningen är ett verktyg för att regelbundet stämma av hur långt verksamheten kommit i det löpande förbättringsarbetet när det gäller att förverkliga målen och kan sägas vara en sammanfattande dokumentation av var verksamheten befinner sig vid en viss tidpunkt.

Wilhelm Haglunds gymnasium är resultatet av ett unikt samarbete mellan näringsliv och kommun och erbjuder det industritekniska programmet med inriktning produkt- och maskinteknik. Skolan startades 2007 och ägs av Sandvik AB till 91 % och av Östhammars kommun till 9 %. Utbildningen har utformats i nära samarbete med näringslivet för att motsvara industrins framtida kompetensbehov. Vår utbildning är yrkes- och högskoleförberedande med möjligheten att läsa in särskild behörighet till tekniska utbildningar på högskolan, samtidigt som eleverna får en yrkesexamen. Målet med WHG är att vara ledande i lärande och utveckling av industriella tekniska utbildningar på gymnasial nivå i Sverige. Vi har mycket höga ambitioner och vill ge våra elever de bästa möjligheterna för vidare studier eller direkt anställning efter gymnasiet.

Sedan 2015 är WHG certifierat av Teknikcollege Uppland vilket är en sammanslutning av kommuner, utbildningsanordnare och företag som samverkar för att öka attraktionskraften och kvaliteten på tekniskt inriktade utbildningar i Sverige. Certifieringen är ett slags kvalitetsstämpel som garanterar att skolan och utbildningen håller en hög standard och att våra elever blir tillräckligt bra utbildade för att vara attraktiva för teknikföretagen i regionen och riket. Medlemskapet i Teknikcollege Uppland innebär också att skolan har nära och aktiva kontakter med de viktigaste teknikföretagen i regionen.

Under läsåret 2022/2023 har det blivit tydligare än någonsin hur viktig den industritekniska gymnasieutbildningen är för regionen. Flera samarbeten mellan kommuner och näringsliv har påbörjats och rapporter gällande kompetensbehovet kommer löpande. Detta ser vi som en stor möjlighet till att utveckla samarbetet mellan utbildningsverksamheter, kommuner och företag.

På vår skola jobbar vi mycket med att motverka kränkande behandling och att stärka elevernas känsla av trygghet, trivsel och studiero. Eleverna är delaktiga i skolans cirkulära likabehandlingsarbete och den årliga likabehandlingsenkäten vi genomför får genomgående goda resultat. En bidragande faktor kan vara att vi är en liten skola med en lugn och familjär miljö med hög vuxennärvaro. Vi fokuserar mycket på relationsskapande och social gemenskap mellan personal och elever även utanför lektionstid.

Bilden av en skola som verkligen bryr sig om sina elever stärks även när man tar del av elevernas kursutvärderingar där frågor om att känna sig rättvist behandlad och lyssnad på av vuxna får särskilt höga poäng, samtidigt som lärarna anses vara mycket kunniga inom sina ämnesområden. Att kunna ge eleverna de bästa förutsättningar att klara sina studier genom en hög kvalitet på utbildningen och en upplevelse av trygghet och trivsel, är en källa till stolthet och tillfredsställelse. Lärarna lägger stort fokus på att individanpassa för våra elever och ge kontinuerligt stöd, något som ständigt lyfts fram av elever och vårdnadshavare som en stor tillgång.

Ett tydligt fokusområde i verksamheten läsåret 2022/2023 har varit att intensifiera arbetet med digitala examinationsformer, detta som en följd av det ökade användandet av AI-genererade texter bland elever. Flera lärare var redan bekanta med de digitala provverktygen och använde dessa i sin undervisning, men under läsåret valde vi att inleda ett gemensamt arbete i hela personalen med fokus på att förebygga fusk och plagiat, omarbeta skolans fuskpolicy samt utöka användandet av digitala examinationsformer. Vidare ser vi även ett behov av ökad kunskap och förståelse för olika typer av AI-verktyg för att kunna möta den utvecklingen på ett konstruktivt sätt.

Till sist vill vi tacka alla elever, föräldrar, personal och styrelse som hjälpt till att göra denna kvalitetsredovisning möjlig genom medverkan i enkäter och intervjuer.

Nathalie Forsberg, rektor

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Elever	4
Elevhälsa	5
Personal	6
Kunskapsresultat	7
Analys av kunskapsresultat	9
Utökade kurser	10
Nationella prov och utfall slutbetyg	10
Analys av nationella prov och utfall betyg.....	10
Elevnärvaro	11
Elevernas kursutvärderingar	11
Arbetsplatsförlagt lärande (APL)	12
Utlands-APL.....	13
Rekrytering av elever	14
Arbetsmiljö och säkerhet.....	14
Elevrådet.....	15
Hållbar utveckling	16
Det pedagogiska arbetet under 2022/2023	16

Sammanfattning

Kunskapsresultat: Den genomsnittliga betygspoängen för avgångseleverna på Wilhelm Haglunds gymnasium låg år 2022 på 13,82 poäng, en markant höjning jämfört med året före, då resultatet endast nådde 13,0 poäng. För första gången i skolans historia uppnådde yrkesförberedande inriktning ett högre betygsgenomsnitt än yrkes- och högskoleförberedande inriktning. En avgörande orsak var att en elev på den yrkes- och högskoleförberedande inriktningen inte tog examen, utan gick ut med samlat betygsdokument, vilket sänkte betygsgenomsnittet. Om eleven utan examen räknas bort, landar betygssnittet istället på 14,22.

Närvaro: WHG-elevernas närvaro läsåret 2022/2023 låg fortsatt på en hög nivå, 88,4%. Frånvaron på 11,6% omfattar både den anmälda och den oanmälda och som tidigare står några få elever för en mycket stor andel. Majoriteten har knappt någon frånvaro alls, utöver det som måste räknas inom ramen för det normala.

APL: Under läsåret 2022/2023 förändrades APL-utvärderingarna till att fokusera på elevernas egenformulerade svar, istället för att mäta enligt en sifferskala. Målet är en ökad kvalitet genom mer detaljerade, specifika och utvecklade svar. Resultatet från läsåret 2022/2023

bygger på svar från sammanlagt 32 elever där de absolut flesta av elevernas skildringar är oerhört positiva.

Rekrytering av elever: WH22 är den minsta klassen som Wilhelm Haglunds gymnasium någonsin haft. Antalet elever som studerar på WHG har varierat genom åren, från 19 till 33 elever per klass i en ganska regelbunden upp- och nedgående kurva. Ett negativ rekord på åtta elever sattes läsåret 2022/2023. Det totala antalet elever på skolan under hösten 2022 var 50 stycken, varav elva flickor. Den procentuella fördelningen var 22% flickor och 78% pojkar. Majoriteten av eleverna på skolan kommer från Östhammars kommun. Vi hade också elever från Vallentuna och Gävle.

Pedagogiskt utvecklingsarbete:

Fusk, mycket på grund av AI, gjorde att omfattande förändringar av framför allt examinationsformerna blev nödvändiga. Konsekvenserna blev bland annat en revidering av policyn för fusk och plagiat, till exempel vilka följder fuskandet ska få, färre inlämningsuppgifter och fler tentor, det vill säga skriftliga uppgifter som skrivs på plats i skolan en bestämd tid i datorprogram som gör det svårt för eleverna att fuska. Det förebyggande arbetet intensifierades också, där fokus ligger på motivation och moral, för att få eleverna själva att inte vilja fuska.

Elever

Klass	Flickor		Pojkar		Totalt antal
	Antal	Andel	Antal	Andel	
WH20	6	35%	11	65%	17
WH21	3	12%	22	88%	25
WH22	2	25%	6	75%	8

Det totala antalet elever på WHG under hösten 2022 var 50 stycken, varav elva flickor. Den procentuella fördelningen var 22% flickor och 78% pojkar. Majoriteten av eleverna på skolan kommer från Östhammars kommun. Vi har också elever från Vallentuna och Gävle.

Klass	Yrkes- förberedande inriktning		Yrkes- och högskoleförberedande inriktning	
	Antal	Andel	Antal	Andel
WH20	7	41%	10	59%
WH21	13	52%	12	48%
WH22	1	14%	7	86%

Hur många av eleverna på Wilhelm Haglunds gymnasium som väljer yrkesförberedande inriktning eller yrkes- och högskoleförberedande inriktning varierar från år till år, men över tid fördelar sig antalet elever ganska jämnt.

Antalet tjejer fortsätter att vara lågt. Höstterminen 2008 är den enda period i skolans historia då tjejer och killar har varit lika många. Ovilja mot att arbeta i en fortsatt mansdominerad industri, sviktande teknikintresse hos flickor redan från tidig ålder och en utbildning där man som tjej kommer att utgöra en tydlig minoritet i klassen, bedöms vara några av orsakerna till underrepresentationen.

Elevhälsa

Elevhälsan på WHG består av rektor, skolsköterska med MLA (Medicinskt ledningsansvar), skolläkare, kurator, skolpsykolog och specialpedagog/speciallärare och arbetar tillsammans med resten av skolans personal med att stödja eleverna i medicinska, psykosociala och pedagogiska frågor.

Elevhälsoteamet arbetar tillsammans med lärarna och annan personal i skolan med att skapa miljöer som gör det lättare för eleverna att lära, utvecklas och ha en bra hälsa. Alla som arbetar i skolan ska tidigt känna igen tecken på psykisk ohälsa och behov av stöd, men det är ett särskilt ansvar för elevhälsan. Det är också viktigt att lärmiljön främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa, vilket innebär att skapa generella pedagogiska och praktiska anpassningar i lärmiljön och förebygga ohälsa och inlärningssvårigheter samt stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Den allra största delen av det pedagogiska utvecklingsarbetet på WHG ägnas åt detta område.

Skolans uppdrag innebär att varje enskild elev ska ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Man ska utreda orsaker till inlärningssvårigheter och till ohälsa, man ska bidra med åtgärder och anpassningar för varje enskild elev i behov av särskilt stöd och säkra tidig upptäckt av avvikelser i tillväxt och hälsa.

Ett exempel på värdegrundsarbete som ligger utanför den ordinarie undervisningen är ”Machofabriken”, ett verktyg för arbete för jämställdhet och mot våld bland unga som elevhälsoteamet på WHG arbetat med under läsåret. ”Machofabriken” består av filmer, övningar och samtalsunderlag som möjliggör ifrågasättande av begränsande och destruktiva killnormer och vänder sig till ungdomar – oavsett kön – i åldrarna 13 - 25. Deltagarna får möjligheten att reflektera kring ämnen såsom vänskap och relationer, sexuella trakasserier, samtycke, våld och ungas utsatthet på nätet. Responsen från eleverna på WHG har generellt varit mycket positiv.

Personal

På skolan fanns under läsåret 2022/2023 8,7 pedagogiska heltidstjänster (det totala antal lärare som undervisar på skolan omräknat till heltidstjänster). Det innebar 5,7 elever per heltidstjänst. För Östhammars kommun var den siffran 8,3 och riksgenomsnittet visade 12,2 elever per heltidstjänst.

Antal elever per pedagogisk heltidstjänst	WHG	Östhammars kommun	Riket
2022/2023	5,7	8,3	12,2
2021/2022	8,2	8,9	12,3
2020/2021	8,7	7,8	12,2
2019/2020	7,3	7,3	12,1
2018/2019	6,7	6,6	11,9

Antalet lärare med pedagogisk högskoleexamen (behöriga) motsvarade 4,7 heltidstjänster, vilket utgjorde 54,6 % av skolans lärare. I kommunen låg motsvarande siffra på 81,4 % och i riket 78,2 %.

Andel lärare med pedagogisk högskoleexamen	WHG	Östhammars kommun	Riket
2022/2023	54,6 %	81,4 %	78,2 %
2021/2022	59,4 %	80,3 %	80,9 %
2020/2021	74,1 %	80,9 %	80,1 %
2019/2020	71 %	77,3 %	79,9 %
2018/2019	62 %	79,5 %	78,8 %

Behörighetsgraden är alltså lägre på WHG än både i Östhammars kommun och i riket, vilket har flera orsaker:

- WHG har flera yrkeslärare anställda med hög yrkesmässig kompetens, men utan pedagogisk examen. Yrkeslärare är dock en yrkesgrupp det råder stor brist på och som i förordningen undantas kravet på behörighet.

- Kollegiet består av få lärare, där varje individs behörighet eller icke-behörighet får stor procentuell inverkan på resultatet.

Under läsåret 2022/2023 fanns även följande funktioner på skolan: vd, rektor, skoladministratör, IT-support, studievägledare, skolsköterska och kurator. Eleverna på WHG har också tillgång till specialpedagog, bibliotek, skolläkare, skolpsykolog, företagshälsovård på Sandvik, arbetslivsintegratör och präst.

Kunskapsresultat

När det gäller nationella och kommunala siffror för 2023 är dessa ännu inte tillgängliga. Nedanstående jämförelse gäller alltså examen året före, 2022. Baserat på gymnasieexamen och samtliga utökade kurser nådde avgångseleverna på Wilhelm Haglunds gymnasium ett genomsnitt år 2022 på 13,82 poäng, en markant höjning jämfört med året före.

Tabellen nedan visar genomsnittlig betygspoäng baserat på endast gymnasieexamen, det vill säga 2 500 poäng. Även med detta underlag kan man se en klar förbättring för WHG-avgångseleverna. Genomsnittet för yrkesprogrammen på Östhammars kommunala gymnasium Bruksgymnasiet var 13,5 poäng år 2022, en ökning från året innan. På fristående Vattenfallgymnasiet läser eleverna teknikprogrammet. Avgångseleverna där nådde 15,9 – vilket är det bästa resultatet för dem på många år.

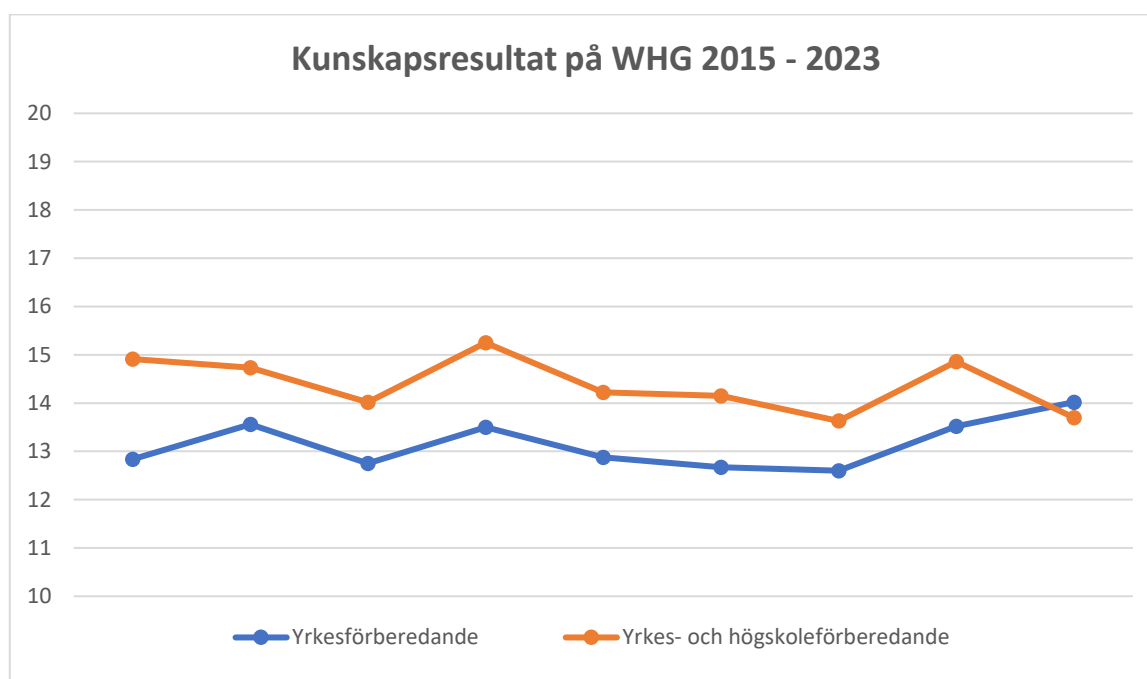
Genomsnittlig betygspoäng (GBP) baserat på gymnasieexamen 2 500 poäng								
År	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bruksgymnasiets yrkesprogram	12,8	12,7	13,1	13,2	13,7	13,4	13,4	13,5
WHG	14,5	14,0	13,1	15,0	13,7	14,7	13,0	14,4
Vattenfallgymnasiet	15,0	15,6	14,0	14,0	14,8	14,5	14,5	15,9
Industritekniska programmet, Riket	13,6	13,7	13,7	13,7	13,8	13,7	13,7	13,7

Enligt siffrorna från årets avgångsklass på WHG skulle ett trendbrott ha inträffat i relationen mellan yrkesförberedande och yrkes- och högskoleförberedande inriktningar, då den förstnämnda nått ett högre betygsgenomsnitt. Huvudorsaken var att en elev på yrkes- och högskoleförberedande inriktning inte tog examen, utan gick ut med samlat betygskort, vilket sänkte betygsgenomsnittet för inriktningen. Att antalet elever i klassen endast var 17

gör också att elevens resultat får stor påverkan. Om eleven utan examen räknas bort, landar betygssnittet på 14,22.

Kunskapsresultat på WHG utifrån gymnasieexamen med utökade kurser inkluderade (minst 2 600 poäng eller mer)									
	2015 (WH12)	2016 (WH13)	2017 (WH14)	2018 (WH15)	2019 (WH16)	2020 (WH17)	2021 (WH18)	2022 (WH19)	2023 (WH20)
Yrkesförberedande	12,84	13,56	12,75	13,50	12,88	12,67	12,60	13,52	14,02
Yrkes- och högskoleförberedande	14,91	14,73	14,02	15,25	14,22	14,15	13,63	14,86	13,07

I diagrammet nedan kan man se att skillnaden mellan inriktningarna har hållit sig på en liknande nivå genom åren och att variationen i betygsnivåer över tid oftast gäller hela klassen, snarare än bara en av inriktningarna. WH20:s betygsnivåer innebar en ökning för andra året i rad i en annars sjunkande trend för den yrkesförberedande inriktningen. Högsta betyg våren 2023 bland avgångsstudenterna i WH20 hade en elev som läste yrkes- och högskoleförberedande, 18,91.

Analys av kunskapsresultat

Jämfört med industritekniska programmet i riket, ligger WHG:s betygsgenomsnitt alltid högre då det beräknas på 2 500 poäng och inkluderar båda inriktningarna. Om rikets siffror däremot jämförs med kunskapsresultatet för enbart yrkesförberedande och där även utökade kurser räknas med, ligger WHG ofta lägre än resten av landet, även om 2022:s resultatet för yrkesförberedande inriktning utgjorde ett undantag.

Framför allt yrkeslärarna har teorier om årets ovanligt höga resultat. De tror att det faktum att en ganska stor grupp elever på yrkesförberedande inriktning i WH20 tog skolarbetet i alla kurser på största allvar och var mycket noga med inlämningar och slutförda uppgifter, påverkade resultatet gynnsamt. Personalen kunde också notera att en positiv studiekultur växte fram som inkluderade elever, främst killar, som tidigare år inte nått lika höga studieresultat. Många av eleverna var också starka i både verkstadsämnen och teoretiska kurser, något som inte är så vanligt.

Även om betygsgenomsnittet för examenseleverna varierar från år till år, kan man slå fast att kurvan långsiktigt sakta pekar neråt. Frågan är vilken jämförelse som är mest relevant för oss? Att vi fortfarande har en stark ställning som yrkesprogram i förhållande till riket generellt eller att vi jämfört med oss själva faktiskt får lite sämre resultat än tidigare?

En reflektion som återkommer från kollegiet handlar om de förkunskaper som eleverna har med sig från grundskolan till gymnasiet. Skolverket rapporterar att man i de internationella kunskapsmätningarna kan notera en nedgång för Sveriges del sedan mitten av 1990-talet, som är tydligast i matematik och naturvetenskapliga ämnen, men även visar sig när det gäller läsförståelse. Denna forskning stämmer väl överens med WHG-kollegiets uppfattning, att eleverna kommer till gymnasiet med sämre förkunskaper och att mer tid går till att repetera och lära in kunskap som eleverna tidigare hade.

Andra faktorer som kan tänkas påverka betygsnivåerna:

- Många elever kommer till WHG med **låga meritvärden från nian**, ser inte på sig själva som högpresterande, är inte vana att prioritera studier och kämpar med olika hinder i form av **dyslexi och koncentrationssvårigheter**.
- **Det komprimerade schemat.** För att få plats med 3 300 poäng, är schemat på Wilhelm Haglunds gymnasium mycket komprimerat de första läsåren och det är inte ovanligt att eleverna redan nått 2 200 poäng när det tredje året startar. En tydlig negativ effekt av det är att de får mindre tid till att plugga till prov, ta del av extraundervisning och faktiskt vila sig och ta en paus, vilket är betydelsefullt för höga betyg.
- **Antalet kurser.** De många kurserna påverkar negativt på två sätt: Elever som läser många utökade kurser riskerar att inte orka med alla, medan de som har väldigt få kurser i trean

tappar engagemanget på grund av det glesa schemat, ibland med bara en till två lektioner på en hel skoldag.

- **Den ojämna könsfördelningen.** WHG domineras stort av killar, tjejerna brukar vara 2 - 4 i varje klass. Såväl nationellt som internationellt lyckas flickor generellt bättre i skolan. De arbetar hårdare, har högre betyg och utbildar sig längre.
- **Få elever.** I vår statistik får varje enskild persons prestationer stor betydelse för det sammanlagda resultatet, vilket rimligen förklarar både goda och sämre resultat. Några få elever med höga betyg förbättrar statistiken, några få med låga betyg försämrar.

Utökade kurser

I avgångsklassen WH20 läste 14 av 17 elever utökade kurser. Den elev som hade utökat mest läste 750 poäng extra. 13 elever läste in de grundläggande högskolebehörighetskurserna, vilket motsvarar 76,5 %. I genomsnitt hade avgångsklassen våren 2023 läst 2847 poäng jämfört med året innan, då siffran var 2808 poäng. Fem elever läste in särskild behörighet till tekniska utbildningar på högskolan, vilket motsvarar 29,4 procent av klassen.

Nationella prov och utfall slutbetyg

Antal elever på skolan som fick högre eller lägre kursbetyg än resultat på nationella proven under 2023.

Ämne	Antal elever	Andel elever med lägre slutbetyg i %	Andel elever med högre slutbetyg i %
Engelska 5	8	24,0% (Riket 10,6 %)	24,0% (Riket 15,6 %)
Svenska 1	8	0% (Riket 4,4 %)	37,5% (Riket 34,3 %)
Matematik 1a	8	12,5% (Riket 1,1 %)	12,5% (Riket 30,4%)

Analys av nationella prov och utfall betyg

Antalet elever i WH22 är så få, att det framstår som meningslöst att dra några slutsatser av materialet. Diskrepansen mellan resultaten på nationella proven och de kursbetygs som sätts har dock debatterats livligt de senaste åren, vilket bland annat resulterat i krav på centralt rättade prov, en reform som Skolverket är i färd med att genomföra. Vilka förklaringar kan man då finna till att lärare sätter ett högre betyg på kursen än vad NP-resultaten visar, trots att

proven med skollagens formulering har ”en särskild betydelse vid betygssättningen” och att de har ”en större betydelse än andra enskilda underlag”?

En betydelsefull förklaring är förstås att läraren under läsåret genom alla uppgifter, prov, tentor och redovisningar skaffat sig en tydlig bild av elevens kunskaps- och prestationsnivå. Inte sällan har elever när nationella proven genomförs redan uppnått godkända betygskriterier i de förmågor som provas och det kan vara svårt att sänka betyget till F på grund av ett misslyckat nationellt prov. Ofta blir eleven heller inte underkänd i alla delar av proven, det kan till och med handla om små detaljer som gör att provresultatet hamnar på ett F istället för ett E. Kurserna brukar inte heller vara slut efter nationella proven. Den undervisningstid som återstår ägnas ofta åt att ge eleverna flera chanser att visa sina kunskaper där det eventuellt brustit under proven. Tilläggs kan att lärarkåren på WHG arbetar med många olika metoder för att lyfta elever som riskerar att bli underkända på en kurs till att klara minst ett E, till exempel genom en-till-en-undervisning, så kallade komma-i-kapp-dagar på loven och undervisning i liten grupp.

Ibland sätter läraren ett lägre betyg på kursen, än det resultat eleven fick på nationella. Det kan till exempel bero på provets utformning, det vill säga vad det egentligen mäter och hur stor betydelse de olika delarna får i sammanräkningen. Läs- och hörförståelse är två delar av kursen Engelska 5 där många elever ofta får höga poäng och på så sätt höjer det sammanlagda provbetyget. En stor majoritet presterar dock på en betydligt lägre nivå på skrivuppgiften, men får på grund av bra resultat på de andra delarna ett betyg som inte motsvarar deras verkliga kunskapsnivå i ämnet, där ju skrivförmåga har stor betydelse. Dessutom är en mycket vanlig orsak till lägre betyg på kursen att elever har rester vid terminens slut och då får ett F i betyg. Detta betyg höjs så fort eleven fullföljt kursen genom att lämna in alla uppgifter.

Elewnärvaro

Närvaro							
2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020 aug - mars	2020/2021 v.50 – 23 Delvis distans	2021/2022	2022/2023
87,2%	89,7%	90,4%	88,8%	89,5%	90,8%	87,5%	88,4%

Närvaron fortsätter att ligga på en stabil nivå och utgör i allmänhet inget problem för elevernas studiegång. Frånvaron på 11,6% omfattar både den anmälda och den oanmälda och är också mycket ojämnt fördelad, då fyra-fem elever på skolan står för en mycket stor andel av den totala siffran.

Elevernas kursutvärderingar

För att öka kvaliteten, träffsäkerheten och användningspotentialen genomfördes en omfattande förändring av elevernas kursutvärderingar under läsåret 2022/2023.

Lärarna ska på ett bättre sätt kunna utveckla sin undervisning med hjälp av kursutvärderingarna, både på ett individuellt och kollektivt plan. Numera ansvarar alla lärare själva för att genomföra, sammanställa och utvärdera sina egna kurser och sedan använda underlaget för att diskutera utveckling och förbättringar i samband med målsamtalet med närmaste chef och i grupp som en del av det kollegiala lärandet.

Kollegiet har ännu inte kommit fram till i vilken form kursutvärderingarna ska sammanställas och redovisas och därför kan ingen helhetsbild presenteras från läsåret. Någon jämförelse med 2021/2022 kan heller inte göras. Generellt kan man ändå säga att resultaten är goda: Eleverna anser att lärarna har goda ämneskunskaper, behandlar eleverna rättvist och lyssnar på deras synpunkter. De tycker också att de får bra stöd och hjälp, samt förstår vad som behövs för att uppnå olika betygskriterier. I de nya kursutvärderingarna har möjligheten för eleverna till egna kommentarer utökats. Några exempel:

"Hållbarhet, energi och klimatpåverkan är alltid aktuellt i verkstaden."

"Muntligt har funkad bäst för mig för då kan jag vissa vad jag menar."

"Inlämningsuppgifter är bättre, för man blir stressad av tentor och det gillar inte jag."

"Jag har fått tid vid maskin för att visa mina praktiska kunskaper, vi har även haft uppgifter där man lätt kunnat visa upp sin kunskap."

"Svårt då många behöver hjälp och det tar långt tid för läraren att hjälpa varje elev."

Arbetsplatsförlagt lärande (APL)

En betydande del av de tre årens utbildning på WHG:s industritekniska program sker genom APL, arbetsplatsförlagt lärande. Eleverna gör praktik på Sandvik Coromant i Gimo, på ett Teknikcollege-företag i regionen och på någon av Sandvik Coromants fabriker utomlands från sammanlagt elva till sexton veckor beroende på vald inriktning.

Det senaste året har trepartssamtal införts på ett tydligare och mer strukturerat sätt än tidigare. WHG:s APL-samordnare träffar då elever och handledare från Sandvik i samtal om till exempel vad som varit svårt att lära ut för handledaren, om denne fått hjälp av andra handledare, APL-mappens innehåll, vilka eventuella svårigheter som kan finnas med betygsbedömningen och hur eleven har fungerat på avdelningen. Under samtalen får också eleven chansen att ge sin bild av praktiken.

En enkät genomförs med eleverna efter varje APL. Resultatet från läsåret 2022/2023 bygger på svar från sammanlagt 32 elever. Som svar på frågan **"Vad har varit bra med denna praktik?"** uttrycker **24 elever tydligt positiva omdömen** om APL-perioderna som exempelvis "Det har varit roligt och spännande att få testa på arbetslivet på riktigt." och "Jag fick göra så mycket arbete redan från första dagen. Det kändes som de litade på mig och då kände man sig ganska viktig."

Inbäddade i för övrigt positiva kommentarer, uttrycker många elever att de gärna hade fått fler arbetsuppgifter att utföra, att det ibland kan bli lite långtråkigt att inte vara sysselsatt hela tiden och att de gärna hade haft mer variation vad gäller arbetsuppgifter. Några anser också att de haft för många olika handledare.

Utlands-APL

För de allra flesta blir veckorna med utlands-APL en mycket positiv upplevelse och ett minne för resten av livet. Eleverna i WH20 fick i oktober-november 2022 chansen till tre veckors praktik i USA, Japan, Italien och Tyskland. Svaren i den enkät som eleverna fyller i när de kommer hem var övervägande positiva.

Vad tyckte då eleverna hade varit bra under veckorna utomlands?

- Trevliga och omhändertagande kollegor.
- Att få uppleva en annan kultur.
- Det blev lite omväxling från fabriken i Gimo vilket gjorde att man fick se ett nytt perspektiv av Sandvik Coromant.
- Man fick lära känna massa nya människor och se skillnaden mellan kulturen i Sverige och USA.
- Kul att få se hur det ser ut på en Sandviksfabrik någon annanstans än i Gimo.

De fåtal negativa kommentarerna handlade framför allt om att eleverna inte fick arbeta så mycket som de hade förväntat sig och att arbetsuppgifterna som de fick inte alltid kändes meningsfulla. Något av innehållet i enkäten:

	Instämmer helt	Instämmer till stor del	Instämmer delvis	Instämmer till liten del	Instämmer inte alls
Jag fick tydlig info inför utlands-APL	60 %	30 %	10 %	0 %	0 %
Tillräcklig info om säkerhet och försäkring	56 %	33 %	11 %	0 %	0 %
Tillräcklig info om APL-uppgift	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Utlandspraktiken motsvarade förväntningarna	67 %		2 %	31 %	

Arbetet med att förbättra utlandspraktiken pågår på många olika sätt. Exempelvis arbetar skolans APL-samordnare med att utveckla de beskrivningar av kursinnehåll och elevernas faktiska kompetenser som skickas till praktikplatserna inför varje utlands-APL. Personal från skolan besöker också varje år något av länderna där eleverna befinner sig för att skapa sig en tydligare bild av hur praktiken går till: Vilka förväntningar och kunskaper har man på plats? Vilket slags arbete får eleverna utföra? Hur uppfattas deras kompetens och kunskapsnivåer? Vilka problem finns och hur kan de lösas?

Rekrytering av elever

Inför läsåret 2023/2024 hade Östhammars kommuns 232 nior sammanlagt elva olika gymnasieprogram (nio på Bruksgymnasiet, ett på Vattenfallgymnasiet och ett på WHG) exklusive IM, att välja mellan.

- Drygt 90 valde ett gymnasium utanför kommunen, oftast i Uppsala.
- Cirka 140 valde något av programmen (inklusive 30 st. IM) i Östhammars kommun.
- Av de 140 valde 16 att gå på WHG.

Antalet elever som studerar på WHG har varierat genom åren, från 19 till 33 elever per klass i en ganska regelbunden upp- och nedgående kurva. De tre senaste åren har vi haft de två klasser som bestått av minst antal elever sedan skolan startade, där ansökningarna inför läsåret 2022/2023 var färre än någonsin i skolans historia.

Våren 2022 och våren 2023 genomförde WHG enkätundersökningar bland niorna i Östhammars kommun. De visar att den främsta orsaken till att man inte söker till WHG är ett ointresse för industritekniska programmet och de yrken och arbetsmiljöer som man utbildar sig för. ”Man vill inte jobba på fabrik”, som eleverna säger.

Arbetsmiljö och säkerhet

För att kunna vara med och ta ansvar för det systematiska arbetsmiljöarbetet introduceras eleverna i ett tidigt skede av utbildningen till risker och regelverk. Elevskyddsombuden är också med på skyddsronder och möten med skyddskommittén. Skyddskommittén består av cirka sju ledamöter inklusive elevskyddsombud från varje klass som sammanträder fyra gånger per år. Två arbetsmiljöronder hålls per termin och förbättringsåtgärder ska utföras i enlighet med vad som framkommer vid arbetsmiljöronden.

ÅR	TILLBUD	OLYCKSFALL	RISK-OBSERVATIONER	FÄRD-OLYCKSFALL
2014	10	1	0	0
2015	8	2	6	2
2016	6	5	3	1
2017/2018	1	5	13	1

2018/2019	1	2	1	0
2019/2020	1	8	1	0
2020/2021	5	2	6	4
2021/2022	6	5	4	2
2022/2023	0	4	0	0

De flesta tillbud och olyckor inträffar på verkstaden och under idrottslektionerna, medan färdolyckorna brukar inträffa på grund av halka. Under läsåret 2022/2023 har fyra olycksfall rapporterats: en incident då en person på verkstaden råkade få t-sprit i ögat, en annan fick ett bord över foten i ett klassrum och två halkolyckor inträffade vintertid på parkeringsplatsen utanför skolan.

Antalet inrapporterade incidenter läsåret 2022/2023 är som synes betydligt lägre än tidigare år. En orsak till det är att rapporteringen bedöms ha varit något bristfällig under höstterminen, beroende på en turbulent personalsituation på arbetsplatsen. Följden blev en osäkerhet kring vem som hade ansvar för inrapportering. Från vårterminen 2023 har systemet fungerat som vanligt igen.

Ett annat viktigt område är den psykosociala miljön och säkerheten. Wilhelm Haglunds gymnasium ska motverka varje form av kränkande särbehandling och genom sina grundläggande värderingar, sin organisation och sina arbetssätt säkerställa varje individs möjlighet att påverka sin situation, samt stimulera ett öppet och fritt utbyte av tankar, åsikter och erfarenheter i lärandeprocessen. Eleverna på WHG ska trivas och vilja rekommendera vår skola till elever på grundskolan. Vidare ska vårdnadshavare uppleva skolan som så bra, att de vill rekommendera den till andra föräldrar.

Elevrådet

Under läsåret 2022/2023 bestod elevrådet på WHG av åtta representanter från årkurserna 1, 2 och 3 och hade åtta möten under läsåret. För att stödja elevrådet deltog WHG:s skoladministratör i alla möten under 2022/2023 och tillhandahöll även informationsmaterial om hur man driver ett elevråd, exempelvis hur man kallar till och håller möten, hur man skriver protokoll och vad som ingår i ordförandeskap och sekreterarroll. Skoladministratören har tidigare också skapat skriftliga lathundar för ordförandens och sekreterarens ansvarsområden.

Under december skedde en utbildning via Sandvik för elevskyddsombuden, som bland annat rörde miljö- och arbetsmiljöfrågor. Det är inplanerat att årskurs 1 ska följa med på årets första skyddsronde på skolan. Några av elevrådets ledamöter har under läsåret varit mycket aktiva i att förbättra elevernas uppehållsrum och presenterade en rad förslag som ommålning av väggar och inköp av nya gardiner och nya möbler.

Hållbar utveckling

På Wilhelm Haglunds gymnasium ska eleverna ska skaffa sig ett personligt förhållningssätt till de övergripande och globala miljöfrågorna och hitta sätt att leva och arbeta för att skapa hållbar utveckling. Därför är hållbar utveckling och FN:s globala mål en viktig del av undervisningen.

Varje år genomför eleverna i årskurs 1 ett projektarbete på temat hållbar utveckling och de 17 globala målen som går ut på att ta fram förslag på hur skolan ska kunna drivas på ett mer hållbart sätt. Hösten 2022 var det dags för den nya klassen WH22, som valde att sätta de globala målen ”God utbildning” och ”God hälsa och välbefinnande” i fokus. En grupp arbetade fram förslag på hur elevernas uppehållsrum skulle kunna förbättras för att främja deras fysiska och psykiska hälsa, en annan grupp funderade över hur man skulle kunna få fler unga att vilja gå på vår skola. Det resulterade bland annat i ett nystartat Tik Tok-konto och förslag på förbättringar av Öppet hus.

Många intressanta idéer har väckts genom åren av ettorna på WHG, som möjlighet att kompostera på skolan, ljussensorer på toaletter och i omklädningsrum, utomhusgym, sensorer för vattenkranar och digitalisering av allt utbildningsmaterial.

Wilhelm Haglunds gymnasium har fått utmärkelsen Skola för Hållbar utveckling för framgångsrikt arbete med lärande för hållbar utveckling. Utmärkelsen ges till skolor som jobbar med att integrera sociala, ekonomiska och miljöfrågor i undervisningen, gör barn och ungdomar delaktiga i läroprocessen och förbereder dem för framtiden. Några av målen är att öka elevernas inflytande och utveckla deras självledarskap, jobba ämnesöverskridande inom hållbar utveckling och arbeta forskningsanknutet med pedagogisk utveckling.

Det pedagogiska arbetet under 2022/2023

Hur handskas vi med AI-fusk?

Under hösten 2022 blev fuskandet bland eleverna på WHG plötsligt ett akut problem. Avancerat fusk upptäcktes vad gällde prov innehållande tekniska ritningar och CAD-modeller, att eleverna kommunicerade via Teams under examinationer och att det gick att överlista ”säkra” digitala provsajter som exam.net. Tre aspekter blev centrala i arbetet för att stävja fusk: Hantering och konsekvenser av fusk, examinationsmetoder som minskar risken för fusk och ger en säkrare bedömning av elevernas faktiska kunskaper, samt det förebyggande arbetet.

Införandet av tentor istället för inlämningsuppgifter

En följd av ovannämnda fusk var att inlämningsuppgifter i det närmaste togs bort helt i alla kurser i svenska och engelska och ersattes av tentor, det vill säga skriftliga uppgifter som skrivs på plats i skolan en bestämd tid i datorprogram som gör det svårt för eleverna att fuska.

I kursutvärderingarna kommenterade många elever från alla tre årskurser den nya sortens examinationer och åsikterna var tydliga: Den stora nackdelen med tentor är att man blir stressad när man vet att man bara har en viss tid på sig. Några framhåller också att man får svårare att visa sina kunskaper. De stora fördelarna, som en majoritet framhöll, var att man slipper rester och att man kan ”bocka av” uppgiften som gjord. Den allmänna stressen över skolarbetet minskar.

Från lärarnas sida är slutsatsen övervägande positiv: Fuskets försvann i det närmaste helt, liksom resterna, underlaget känns pålitligt med en rättvisare bedömning som följd och responsen på vad eleven faktiskt kan blir tydligare. Mängden texter att rätta är densamma, men antalet nya uppgifter som ska produceras på grund av fusk försvann. Det var vanligen också mycket stor uppslutning vid tentatillfällena och de elever som var frånvarande var mycket angelägna att snabbt få till tid för en omtenta. En fråga för framtiden blir dock definitivt huruvida införandet av tentor istället för inlämningsuppgifter påverkar betygen i någon riktning.

Vilka risker finns då med att ersätta inlämningsuppgifter med tentor? En farhåga lyftes, nämligen att det i vissa ämnen är lättare att få A på inlämningsuppgifter än på prov, då den innehållsliga komplexiteten i ett ämne kan vara svårare att hinna lyfta fram under en skriftlig examen. För elever som seriöst och på ett vedertaget sätt använder sig av källor för att skriva en utredande text, kan en tidsbegränsad tenta innebära sämre möjligheter till fördjupning och därmed möjlighet att uppnå högre betygs-kriterier.

Examinationer i verkstadsämnen

Idag avslutas många av verkstadskurserna med ett större slutprov som av en del elever uppfattas som det enda tillfälle då de bedöms, trots att de också skriver en rapport och får ett omdöme från handledaren under APL-perioden. I verkligheten bedöms de också under lektionerna, till exempel hur väl de kan programmera fräsen eller svarven.

Ett förslag från verkstadsinstitutionen var fler uppgifter under kursernas gång i ritningslära och tillverkningsunderlag som ska lämnas in och bli bedömda. Även fler praktiska prov bedömdes som gynnsamt för elevernas kunskapsutveckling, dels för att få en tydligare bild av nivån, dels för att kunna ge mer precist stöd och uppmärksamma eleverna på mångfalden av bedömningstillfällen.

En förbättring som genomfördes direkt efter terminsslut var omarbetningen av samtliga rapportmallar som används i verkstadskurserna. De tidigare mallarna ansågs svåra att förstå, med en krånglig struktur och ett något oklart fokus. Verkstadskurserna har också generellt

haft svårt att få in rapporterna från eleverna, vilket resulterat i rester och eventuellt ett F i betyg på kursen. De nya mallarna liknar varandra mer än tidigare och har en enklare och rakare struktur, vilket bör underlätta för eleverna att göra ett bra arbete samt lämna in rapporten i tid och slippa få ett F.

Betygsättning på verkstadskurser

I vissa verkstadskurser får handledarens omdöme från APL en stor inverkan på betyget i kursen, även om andra examinationer som skrivuppgifter också ligger till grund för bedömningen. Avsikten med utbildningsupplägget är att ansvarig lärare ska ha tid att interagera med handledare och elev under APL för att få tydlig inblick i elevens prestationer, genom att ofta besöka eleven och följa dennes arbete, samt hinna med fler och djupare samtal med både handledare och elev. Verkstadslärarna uppger att skulle vara önskvärt med lite mer tid för sådana besök för att öka kvaliteten inom området.

Ett antal förbättringsförslag har diskuterats, varav flera redan har realiserats eller är på väg att genomföras:

- Verkstadslärarna har som ambition att besöka eleverna på APL vid tillfällena när eleven gör något specifikt, det vill säga när något som eleven gör kan bedömas. Vinsterna blir, förutom säkrare bedömning, också närmare kontakter och kommunikation med handledaren och eleven, med avdelningschefen med mera.
- WHG:s skoladministratör och APL-samordnare jobbar vidare med att förbättra kontakten mellan skolan och handledarna och få större kontroll över lämpliga APL-platser och handledare.
- Handledarna uppmanas att i ännu högre grad komplettera betygsbedömningen med att motivera varför ett visst betyg sattes.
- Eventuellt kan betygssamtal med handledaren genomföras. Varför satte du detta omdöme, hur resonerade du?

Kursutvärderingarna fick ny form och utökad användning

Efter varje avslutad kurs på WHG genomförs en utvärdering där eleverna bland annat får möjlighet att bedöma kvaliteten på undervisningen, lärarnas förmåga att förklara och stötta, innehåll, arbetsformer och lärarnas förmåga att behandla eleverna likvärdigt.

Kursutvärderingarna är generellt en viktig utgångspunkt när lärarkollegiet arbetar med pedagogisk utveckling och försöker hitta lösningar på problem som till exempel rör elevers motivation och prestation.

Under läsåret 2022/2023 förändrades kursutvärderingarna på WHG både till innehåll, form och användning. Vissa frågor omformulerades för att bättre svara mot det som skolan verkligen önskar undersöka, andra togs bort och enkäterna genomfördes i Microsoft Forms istället för i Schoolsoft. En nackdel med den nya formen var att vissa elever tyckte att det var svårt att få en överblick av antalet utvärderingar som skulle göras och hur många de hade gjort. Svarsfrekvensen har stundtals varit låg och därför beslutades att kursansvarig lärare i möjligaste mån ska genomföra kursutvärderingen under lektionstid. Lärarens ska också finnas på plats för att kunna förklara vad som åsyftas med en fråga om eleverna uttrycker osäkerhet.

Utveckling av formerna för utvärderingar av kurser och undervisning

Många lärare upplever att eleverna ofta har vaga föreställningar om vad som krävs för olika betygssteg, om de egna prestationerna och om vilka metoder som är mest effektiva för att förbättra den egna inläringen.

Utvecklingssamtalen framhålls som väsentliga för att få veta mer om hur eleverna upplever kurser och undervisning och detta gäller kanske i ännu högre grad de så kallade ”omdömessamtalen” som vissa lärare genomför vid jul, före utvecklingssamtalen eller i slutet av vårterminen. Där diskuterar eleven studiesituationen med läraren och ges samtidigt möjlighet att ge sin syn på undervisningen.

Andra exempel på dialog mellan lärare och elever på skolan är när läraren tillsammans med klassen diskuterar införandet av en ny form av prov, låter dem välja mellan alternativa arbetssätt och examinationsformer, frågar efter varje lektion vad de har lärt sig, hur de har arbetat och varför. Frågan vi ställde oss var om vi kunde förbättra responsen till och diskussionerna med eleverna och i så fall på vilket sätt?

Ett antal förslag diskuterades och mynnade ut i några beslut:

- Att, utifrån varje pedagogs möjligheter, öka antalet tillfällen då vi har individuella samtal med eleverna om hur det går för dem och vad de tycker om kurser och undervisning. Dessa samtal genomförs utöver de reguljära utvecklingssamtalen.
- Vi informerar också eleverna om att vi är angelägna om att få höra deras åsikter och att det är viktigt för deras egna möjligheter till goda resultat att de har en tydlig bild av den egna studiesituationen.
- De lärare som orkar och vill använder sig av en kort Forms-enkät (tre frågor) efter ett nytt moment i en kurs.

Verkstaden

Alla verkstadskurser genomgår eller har nyligen genomgått större förändringar i form av nya utbildningsupplägg, övningar och uppgifter. Det äldre upplägget har känts föråldrat och ineffektivt, medan det nya ska hålla en röd tråd genom elevernas tre år. Kurserna Produktionsutrustning 1, Robotteknik och Datorstyrd produktion 1 undervisas nu i större grupper, vilket ger eleverna mer undervisningstid i de mest grundläggande utrustningarna. UF har genomförts i årskurs två till tre istället för i årskurs två. Eleverna har då haft ytterligare ett år på sig att lära sig verkstadsämnen och får möjlighet att driva produktion och försäljning genom ett företag med ännu större säkerhet och skicklighet. Våren 2022 genomfördes också ett nytt upplägg med mer praktisk produktutveckling åtskild från tillverkningen, vilket var menat att frigöra mer tid för tillverkningen av själva produkterna.

Verkstadsteamet känns idag stabilt och något att bygga på långsiktigt. I och med att inte bara verkstadslärarna, utan även andra lärare på skolan får engagera sig i verkstadsämnen, så ökar förståelsen för vad industritekniska programmet är och integrationen mellan olika kurser och ämnen förbättras. Under våren rekryterades dessutom en ny verkstadslärare med lång erfarenhet av både yrke och lärarjobb som börjar i augusti 2023.